

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/>

References

1. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy. Retrieved from <https://www.bank.gov.ua/>

3. Ofitsiyni sait Ministerstva rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. Retrieved from <http://www.minregion.gov.ua/>

4. Ofitsiyni sait Mizhnarodnoho valiutnoho fondu. Retrieved from <http://www.imf.org/>

УДК 332.14: 316.34: 330.368

І. В. Яскал

кандидат економічних наук,

асистент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,

Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, м. Чернівці

АСИМЕТРИЯ ВНУТРІШНЬОРЕГІОНАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Досліджено та систематизовано погляди вчених на питання асиметрії внутрішньорегіонального соціально-економічного розвитку. Зосереджено увагу на взаємозв'язку між асиметрією внутрішньорегіонального соціально-економічного розвитку та економічним зростанням регіону. Проаналізовано різні погляди стосовно впливу асиметричного розвитку територій на розвиток інших територій. Розглянуто різні методичні підходи та показники до оцінювання асиметрії внутрішньорегіонального соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: *асиметрія, локальний і регіональний розвиток, соціально-економічний розвиток території, чинники асиметрії соціально-економічного розвитку, оцінювання рівня асиметрії соціально-економічного розвитку.*

Yaskal I. ASYMMETRY OF INTRA-REGIONAL SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

The views of scientists on the issue of asymmetry of intra-regional social and economic development have been explored and systematized. The attention has been focused on the relationship between intra-regional asymmetry of social and economic development and economic growth of the region. Different views about the effects of asymmetric development of territories on the development of other areas have been analyzed. Different methodological approaches and indicators for evaluating of the asymmetry of inter-regional social and economic development have been considered.

Key words: *asymmetry, local and regional development, social and economic development of territory, factors of asymmetry of social and economic development, evaluating of the asymmetry of social and economic development.*

Відмінність динаміки і векторів регіонального розвитку є проявом більш загального процесу нерівномірності суспільного розвитку в цілому. У будь-якій країні можна виділити регіони, галузі, фірми, які або динамічно розвиваються, або увійшли в стадію кризи, депресії або ліквідації. Економічний розвиток будь-якої території представляє собою неритмічний процес, темпи і характер якого визначаються множиною факторів економічного, політичного, історичного і соціально-культурного характеру.

Сучасний економічний розвиток регіонів України теж характеризується міжрегіональною диференціацією (асиметрією). Асиметрія представляє

собою об'єктивно існуючу складову практично всіх соціальних і економічних процесів. Причому чим більша інтенсивність цих процесів, їх масштаб, тим, за всіх інших рівних умов, вища ступінь асиметрії. Це дає підстави вважати вивчення асиметрії регіонального розвитку одним із нагальних питань сьогодення.

Треба відмітити, що проблемам нерівності соціально-економічного розвитку останнім часом приділяється значна увага. Криза 2008/2009 років висунула на порядок денний доволі гостру проблему нерівності, яка набула загрозливих масштабів. Причому це питання піднімається не лише в розвинутих країнах [16; 15; 19; 28], а й в країнах з перехідною економікою [20; 14; 6]. Для останніх це

питання набуває неабиякої ваги (включаючи політичний аспект). Проблема нерівності в Україні теж присвячено значну кількість наукових праць [1; 10; 9; 3]. Аналіз джерел показав, що науковці зосереджують основну увагу на окремих аспектах нерівномірного розвитку регіонів, часто при цьому оминаючи проблематику внутрішньорегіональної соціально-економічної диференціації. Відповідно, дана стаття покликана систематизувати погляди вчених на проблеми, пов'язані з асиметричним соціально-економічним розвитком у межах регіонів.

Одразу визначимося щодо категорій. Подібно до [23] вживатимемо два терміни: регіональний розвиток і локальний розвиток. Регіональний розвиток означатиме якісні зміни структури економіки регіону, які незворотно спрямовані на забезпечення внутрідержавної регіональної інтеграції. Тоді як розвиток регіону (локальний розвиток) характеризуватиме зміни територіальної структури регіонів, що забезпечують підвищення якості життя населення конкретної території [2, с. 28]. Терміни “локальний розвиток”, “розвиток регіону” і “внутрішньорегіональний розвиток” вважатимемо синонімами.

В економічній географії поняття асиметрії існує порівняно давно. Воно нерідко виявляється у таких термінах, як нерівність, нерівномірність, диференціації, диспропорції тощо. Зрозуміло, у кожного з них є свої особливості і сфери застосування. Однак у нашому випадку, коли мова йде переважно про різницю між територіями окремого регіону, просторових неоднорідностях, більш універсальним можна вважати саме термін асиметрії.

Сучасні словники вказують, що слово “симетрія”, що в перекладі з грецької означає співмірність, у широкому розумінні трактується як інваріантність, незмінність структури, властивостей, форм матеріальної об'єкта відносно його перетворень. Таким чином підкреслюється, що симетрія лежить в основі законів збереження. В іншому визначенні вказується на симетрію як на повну відповідність у розташуванні частин цілого відносно центру, середньої лінії, строга паралельність, однаковість у положенні, розміщенні чогось [12, с. 50]. Очевидно, що поняття асиметрії прямо протилежне. Тобто, у широкому розумінні слова асиметрія – це неспівмірність, невідповідність розташування частин цілого відносно центру, певної середньої лінії, неоднаковість в розміщенні. Звідси витікає ще одне фундаментальне положення, що є прямим наслідком даної дефініції, – асиметрія веде до нестійкості, протидіє законам збереження. Значить, опираючись на аксіоматичне твердження про те, що саме поляризований розвиток властивий для сучасного етапу еволюції економічного простору [11, с. 102], логічно стверджувати, що асиметрія є не тільки умова порушення певного порядку, але й необхідна складова процесу розвитку.

Таким чином, наявність асиметрії само по собі не свідчить про регресивність або прогресивність процесів, а лише вказує на ознаки нестабільності, можливості змін. У регіональній політиці й економіці

можна говорити про асиметрію, по-перше, як про відхилення показників конкретних територій від деяких середніх величин. По-друге, як про відмінності периферійних районів від центральних. По-третє, як про нерівномірний розподіл економічного потенціалу або найважливіших його складових по території.

Разом з тим необхідно розрізняти масштаб, величину асиметрії, її ступінь. У соціальних і економічних процесах повної, абсолютної симетрії бути не може. У зв'язку з цим вважаємо недоцільним розраховувати так звані розмахи асиметрії – відношення максимального показника до мінімального. Слід виділяти такі прояви асиметрії, які виходять за рамки допустимих (нормальних) і сприяють виникненню умов для деяких якісних зрушень (як прогресивних, так і регресивних). Саме вони проявляються у формі територіальних диспропорцій.

Варто відмітити, що власне явище асиметрії регіонального та локального соціально-економічного розвитку трактується по-різному сучасними вченими. Дехто вважає міську й регіональну нерівність невід'ємною рисою – навіть двигуном – динамічного міського розвитку [18]. Прискорення одних територій може позитивно впливати на перспективи розвитку інших територій. Розвиток міжрегіональної інфраструктури транспорту і зв'язку, який створює додаткові можливості для організації географічного поділу праці, може покращувати, а не погіршувати економічне становище слаборозвинутих або периферійних районів [7, с. 20]. Такі погляди заслуговують на увагу з позицій постійного підвищення конкурентоспроможності регіону, використання його унікальності та ресурсів з метою привабити суб'єкти господарювання та поживити підприємницьку активність.

Для інших, навпаки, зростаюча нерівність, поляризація і бідність, разом із появою нового “прекаріату”¹, здатна підірвати власне основи локального та регіонального розвитку [24; 25]. Переважають, звісно, негативні оцінки соціально-економічної нерівності. Окрім соціальних аспектів (нерівність може підірвати почуття громадянства, ослаблювати соціальну солідарність тощо [17; 22]), поглиблення нерівності також має ширший негативний вплив на економічне зростання, обмеження зростання попиту і споживання внаслідок зменшення відносних доходів [16; 21]. Крім того, нерівність підірвує довіру, підсилює тривогу і навіть призводить до зростання кількості кримінальних злочинів. У розвинутих країнах (наприклад, США і Канада) регіони, які характеризуються меншим розривом між багатими і бідними, демонструють кращі показники здоров'я і рівня конфліктності населення [29]. Звісно, якщо рівень асиметрії досягає загрозливих масштабів, це може спричинити зростання соціальної напруги. Така ситуація здебільшого спостерігається в країнах, що

¹ Прекаріат – соціально вразливі верстви населення, незахищені в силу неповної зайнятості, фрілансу та інших “вільних” форм працевлаштування; неологізм по аналогії з пролетаріатом. Утворений поєднанням слів *precarious* (ненадійний, сумнівний) і *proletariat* (пролетаріат) [26].

розвиваються, оскільки вони не мають можливостей (або не використовують ефективно наявні) для підтримки бідніших верств населення, як це можна спостерігати в країнах розвинутих.

Варто звернути увагу на фактори, що зумовлюють внутрішньорегіональну соціально-економічну асиметрію. У статті [13] систематизовано й узагальнено чинники, які призводять до зростання соціально-економічної диференціації в межах регіонів. До таких чинників відносяться:

- ✓ структурні деформації суспільства, надмірна концентрація виробництва у великих промислових центрах, переважання видобувних галузей промисловості над іншими, а також галузевої сировинної орієнтації експорту на фоні загострення екологічної ситуації і погіршення умов життєдіяльності населення;

- ✓ посилення глобалізаційних та інтеграційних процесів, трансформація зовнішньоекономічних зв'язків;

- ✓ ринкова конкуренція;

- ✓ рівень дієздатності механізму державного регулювання економіки;

- ✓ територіальні особливості (природно-ресурсний і економічний потенціал, рівень розвитку виробничої інфраструктури та забезпеченість трудовим потенціалом, структура економіки регіону, динаміка обсягів ВРП) [13, с. 26-28].

Виявлення означених чинників дозволить розробити ефективні інструменти регіональної політики, основними завданнями якої може бути: створення умов для активізації інвестиційної діяльності та розвитку людського капіталу регіону, стимулювання підприємницької активності, формування інфраструктури розвитку малого та середнього бізнесу та ін.

Підтримка необхідних територіальних пропорцій розвитку економіки регіону, недопущення надмірної диференціації територіальних утворень за рівнем економічного розвитку входить до пріоритетних завдань регулювання територіального розвитку на внутрішньорегіональному рівні. Однак поряд із цим завданням регіональна політика має на меті й підвищувати рівень ефективності та конкурентоспроможності наявних суб'єктів господарювання. Для цього необхідно підтримувати і заохочувати економічне лідерство найбільш адаптованих до ринку територіальних громад, сприяти ефективній спеціалізації економік територіальних громад з урахуванням наявних конкурентних переваг та формувати ефективні (з погляду підвищення конкурентоспроможності) внутрішньорегіональні зв'язки [4]. Причому економічна спеціалізація прямо залежить від факторів агломераційної економіки, рівня транспортних витрат, забезпеченості регіону неможливими факторами виробництва. Тобто маємо суперечність: необхідно робити вибір між двома взаємовиключними цілями – економічною ефективністю і регіональною симетрією. Збільшення податкового тиску на підприємства території-донора з метою фінансування стимулювання розвитку території-реципієнта уповільнює темпи економіки регіону в цілому.

Окремо зупинимось на вимірюванні асиметрії внутрішньорегіонального соціально-економічного розвитку. У науковій літературі присутня оцінка асиметрії як відхилення показників конкретних територій від середніх величин. Для аналізу, як правило, обираються наступні показники: прямі іноземні інвестиції (ПІ), валова додана вартість (ВДВ), середньомісячна заробітна плата працівників, вклади населення в установах комерційних банків, інвестиції в основний капітал, рівень безробіття тощо. Іноді використовують коефіцієнт Джині й індекс Аткинсона [3], індекс Тейла [11] та коефіцієнт суспільно-просторового взаємозв'язку (КСПВ) [5]. Якщо попередні показники зустрічаються доволі часто в наукових працях вітчизняних та іноземних дослідників, то останній показник є відносно новим і рідко використовуваним.

В основі коефіцієнта СПВ реалізоване одночасне сприйняття як площі досліджуваної території (головний просторовий показник на Землі), так і чисельності її постійного населення (важливий показник для будь-якого людського суспільства). На відміну від такої поширеної характеристики як густина населення, число жителів досліджуваної території не ділиться на її площу, а перемножується. Так як площа регіону визначається у квадратних кілометрах, то виникає потреба для кращої сумірності результатів перевести даний множник у абстрактний лінійний показник. Це досягається шляхом простої операції – знаходженням квадратного кореня з площі території. Для співставності коефіцієнтів суспільно-просторового взаємозв'язку, розрахованих для різних регіонів, пропонується рахувати площу в квадратних кілометрах, а населення – у мільйонах чоловік. Нарешті, для зручнішого використання отриманого коефіцієнта пропонується поділити результат множення на 10000 (у певних випадках можна застосовувати в якості знаменника 1000 або 100). Економічна суть даного показника полягає у тому, що він є свого роду балансом між територією і населенням регіону. Перевірка доцільності його застосування для аналізу досліджуваного явища може стати предметом окремого дослідження.

Крім перерахованих параметрів, в Україні діє нормативний акт, який окреслює послідовність оцінювання асиметрії внутрішньорегіонального розвитку. Йдеться про Методику оцінки міжрегіональної та внутрірегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів, затверджену Постановою КМУ № 476 від 20 травня 2009 р., яка визначає механізм проведення оцінювання і порівняльного аналізу економічного стану та якості життя населення регіонів з метою прийняття відповідних управлінських рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях, спрямованих на розв'язання проблеми міжрегіональної та внутрірегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів та запобігання її поглибленню. Основними індикаторами, на основі яких здійснюється така діагностика, є: обсяг валового регіонального продукту на одну особу, обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу, обсяг валової продукції

сільського господарства на одну особу (в порівняних цінах), обсяг інвестицій в основний капітал на одну особу, обсяг виконаних будівельних робіт на одну особу, обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу, сума податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів, мобілізованих органами Державної податкової служби (без урахування бюджетного відшкодування податку на додану вартість), на одну особу, обсяг доходів місцевих бюджетів без трансфертів (загальний і спеціальний фонд) на одну особу, обсяг експорту товарів на одну особу, розмір середньомісячної заробітної плати працівників, розмір заборгованості з виплати заробітної плати на одного працівника, рівень безробіття населення (за методологією Міжнародної організації праці) у віці 15-70 років, рівень забезпечення населення житлом на одну особу, рівень злочинності в розрахунку на 10 тис. населення, середній розмір пенсій, співвідношення чисельності пенсіонерів до середньооблікової чисельності працюючих [8]. Вищевикладене свідчить, що фахівці володіють чималим арсеналом методичних підходів для оцінювання асиметрії локального та регіонального розвитку. Причому наукові розвідки в цьому напрямі не припиняються.

Таким чином, зі сказаного можна зробити низку висновків. Явище асиметрії внутрішньорегіонального (власне як і регіонального) соціально-економічного розвитку є невід'ємним від загального процесу економічного розвитку. Причиною є, з одного боку, наявний територіальний поділ праці та відповідна спеціалізація територій, з іншого, потужні зовнішньоекономічні зв'язки окремих територій у межах регіонів. Глобалізація, незважаючи на її поступову трансформацію після Великої рецесії 2008/2009, призводить до різкого ускладнення зовнішніх, по відношенню до територіальної громади як системи, умов існування. Виникають потужні екзогенні зв'язки та залежності, котрі інтегрують окремі елементи локального соціуму в глобальні мережеві структури. Відповідно, посилюються відцентрові тенденції, послаблюючи й деформуючи традиційні ендогенні зв'язки. Це по-перше.

У надзвичайно мінливих умовах, що склалися останнім часом, аксіоматичним стає переконання про те, що альтернативи розвитку регіональних і локальних економік, "полосів росту" нема. Активізація локального економічного розвитку формуватиме необхідну основу національної та міжнародної конкурентоспроможності, а нові тенденції у виробництві стимулюватимуть спеціалізацію регіонів. Такі динамічні території в перспективі конкуруватимуть між собою за ресурси. До того ж у світлі поширення технологій, що знаменують собою четверту індустріальну революцію [27], багато видів економічної діяльності дедалі менше залежатиме від робочої сили та інших традиційних факторів виробництва. І такі процеси обов'язково супроводжуватимуться певним зростанням соціально-економічної асиметричності на локальному рівні. Це по-друге.

Що стосується оцінювання рівня асиметричності

внутрішньорегіонального розвитку, то можна констатувати наявність широкої палітри методик і показників, за допомогою яких можна дослідити це явище. Частина з них розроблена вітчизняними науковцями, частина – іноземними. Але, виконуючи аналітичні розрахунки, слід використовувати не один показник, а різні (можливо, кілька одночасно). Це пояснюється тим, що визначення асиметрії локального розвитку за одним показником покаже один результат, а за іншим (або кількома) – зовсім інший. Відповідно, будуть відрізнятися і висновки на основі цих розрахунків. Це по-третє.

З огляду на сказане, перспективними напрямками подальших наукових досліджень можна вважати пошук способів імплементації різноманітних методик оцінювання асиметрії внутрішньорегіонального розвитку у систематичний соціально-економічний моніторинг та їхньої адаптації до потреб окремих територій та громад у межах регіонів.

Список використаних джерел

1. Дудкіна О. Регіональна соціально-економічна асиметрія: діагностика та шляхи подолання / О.Дудкіна, П.Дудкін // Галицький економічний вісник. – 2012. – №5(38). – с.21-27.
2. Герасимчук З.В., Гонта О.І. Транснаціоналізація економіки регіонів України: теорія, методологія, практика: Монографія. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. – 468 с.
3. Горський А.М. Дослідження нерівності сталого розвитку регіонів України в дискурсі екологічної безпеки / А.М.Горський // Ефективна економіка. – 2013. – №11. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2511>
4. Зубаревич Н.В. Территориальное развитие России: перспективы, проблемы и пути их решения [Электронный ресурс] / Н.В.Зубаревич // Практика муниципального управления. – 2012. – № 10. – Режим доступа : <http://www.gkh.ru/journals/9131/80123>
5. Климов А. Пространство и общество / А.Климов // Логос. – 2005. – №1. – С. 213-229.
6. Лавровский Б.Л. Территориальная дифференциация и подходы к ее ослаблению в Российской Федерации / Б.Л.Лавровский // Экономический журнал ВШЭ. – 2003. – №3. – С. 524-537.
7. Мельников Р.М. Проблемы теории и практики государственного регулирования экономического развития регионов: Монография / Р.М.Мельников. – М.: Изд-во РАГС, 2006. – 199 с.
8. Методика оцінки міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2009 р. № 476. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
9. Науменко Ж.Г. Аналіз оцінок ендогенних та екзогенних диспропорцій на рівні регіону / Ж.Г.Науменко // Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова. – 2013. – Т.18, Вип. 3/2. – С. 147-150.
10. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Інститут

демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012. – 404 с.

11. Сторонянська І.З. Оцінка асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів України та обґрунтування пріоритетів державної регіональної політики / І.З.Сторонянська // *Регіональна економіка*. – 2006. – №4. – С.101-111.

12. Сучасний тлумачний словник української мови. За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В.Дубічинського. – Х.: ВД “Школа”, 2006. – 832 с.

13. Шульц С.Л., Тибінка І.Я. Чинники внутрішньорегіональної соціально-економічної диференціації в сучасних економічних теоріях / С.Л.Шульц, І.Я.Тибінка // *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Збірник наукових праць. – 2015. – №1. – С. 25-29.

14. Antonescu D. Identifying regional disparities in Romania: a convergence process perspective in relation to European Union territorial structures / D.Antonescu // *Procedia Economics and Finance*. – 2012. – Vol. 3. – pp. 1148-1155.

15. Bordo M.D., Meissner C.M. Does Inequality Lead to a Financial Crisis? / M.D.Bordo, C.M.Meissner. – NBER Working Paper No. 17896, 2012.

16. Cingano F. Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth / F.Cingano. – OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 163, OECD Publishing, 2014.

17. Crouch C. From markets versus states to corporations versus civil society / C.Crouch. In W. Streeck & A. Schafer (Eds.), *Politics in the age of austerity*. – Cambridge: Polity, 2013. – pp. 219-238.

18. Glaeser E. A happy tale of two cities / E.Glaeser // *New York Daily News*, 2013, 13 October.

19. Hardoon D., Fuentes-Nieva R., Ayele S. An Economy for the 1%: How Privilege and Power in the Economy Drive Extreme Inequality and How This Can Be Stopped / D.Hardoon, R.Fuentes-Nieva, S.Ayele. – Oxford: Oxfam International, 2016.

20. Nistor P. FDI and regional disparities growth in Romania / P.Nistor // *Procedia Economics and Finance*. – 2012. – Vol. 3. – pp. 740-745.

21. Ostry J.D., Berg A., Tsangarides C. Redistribution, inequality and growth / J.D.Ostry, A.Berg, C.Tsangarides. – IMF Staff Discussion Note. – No. SDN/14/02. – Washington, DC: International Monetary Fund, 2014.

22. Oxfam. Working for the few: Political capture and economic inequality. Oxfam Briefing Paper No. 178. Oxford: Oxfam, 2014.

23. Pike A., Rodríguez-Pose A., Tomaney J. Shifting horizons in local and regional development / A.Pike, A.Rodríguez-Pose, J.Tomaney // *Regional Studies*. – 2016. – Vol. 51. – No.1. – pp. 46-57.

24. Sassen S. *The global city*: New York, London, Tokyo / S. Sassen. – Princeton: Princeton University Press, 2001.

25. Sassen S. *Cities in a World Economy* / S. Sassen. – London: Pine Forge, 2006.

26. Savage M. *Social class in the 21st century* / M.Savage. – London: Pelican, 2015.

27. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution What It Means and How to Respond* / K.Schwab // *Foreign affairs*. – 2015. – [Electronic resource]. – Access:

<https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>

28. Testa C. Is Polarization Bad? / C.Testa // *European Economic Review*. – 2012. – Vol. 56. – pp. 1104-1118.

29. Wilkinson R., Pickett J. *The spirit level: Why equality is better for everyone* / R.Wilkinson, J.Pickett. – London: Penguin, 2010.

References

1. Herasymchuk, Z.V. & Honta, O.I. (2011). *Transnatsionalizatsiya ekonomiky rehioniv Ukrayiny: teoriya, metodolohiya, praktyka [Transnationalization of regional economy of Ukraine: Theory, methodology, practice]*. Lutsk: Lutsk national technological university. [in Ukrainian].

2. Gorskyy, A.M. (2013). *Doslidzhennya nerivnosti staloho rozvytku rehioniv Ukrayiny v dyskursi ekolohichnoyi bezpeky [Research of disparity of sustainable development of Ukraine within the discourse of environmental safety]*. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 11, Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2511>. [in Ukrainian].

3. Zubarevich, N.V. (2012). *Territorial'noye razvitiye Rossii: perspektivy, problemy i puti ikh resheniya [Territorial development of Russia: prospects, problems and solutions]*. *Praktika munitsipal'nogo upravleniya – Municipal Management Practice*, 10, Retrieved from <http://www.gkh.ru/journals/9131/80123>. [in Russian].

4. Klimov, A. (2005). *Prostranstvo i obshchestvo [Space and Society]*. *Logos – Logos*, 1, 213-229. [in Russian].

5. Lavrovskiy, B.L. (2003). *Territorial'naya differentsiatsiya i podkhody k yeye oslableniyu v Rossiyskoy Federatsii [Territorial differentiation and approaches to its weakening in the Russian Federation]*. *Ekonomicheskij zhurnal VSHE – HSE Economic Journal*, 3, 524-537. [in Russian].

6. Mel'nikov R.M. (2006). *Problemy teorii i praktiki gosudarstvennogo regulirovaniya ekonomicheskogo razvitiya regionov [Problems of the theory and practice of state regulation of economic development of regions]*. Moscow: RAGS. [in Russian].

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009). *Metodyka otsinky mizhrehional'noyi ta vnutrishn'orehional'noyi dyferentsiatsiyi sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv [Methods of assessing inter-regional and intra-regional differentiation of socio-economic development]*. Resolution on 2009, May 20, 476. Retrieved from <http://www.zakon.rada.gov.ua>. [in Ukrainian].

8. Naumenko, Zh.H. (2013). *Analiz otsinok endohennykh ta ekzohennykh dysproportsiy na rivni rehionu [The analysis estimates of endogenous and exogenous disparities at the regional level]*. *Visnyk ONU im. I.I.Mechnykova – Bulletin of I.Mechnikov Odessa national university*, 18 (3/2), 147-150. [in Ukrainian].

9. Libanova, E.M. (ed.) (2012). *Nerivnist' v Ukrayini: masshtaby ta mozhlyvosti vplyvu [Inequality in Ukraine: the scope and possible impact]*. Kyiv: M.Ptukha Institute of Demography and Social Studies of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].

10. Dudkina, O. & Dudkin, P. (2012). Rehional'na sotsial'no-ekonomichna asymeriya: diahnozyka ta shlyakhy podolannya [Regional social and economic asymmetry: diagnosis and remedies]. *Halys'ky ekonomichnyy visnyk – Galician Economic Journal*, 5(38), 21-27. [in Ukrainian].
11. Storonyans'ka, I.Z. (2006). Otsinka asymeriyi sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrayiny ta obgruntuvannya priorytetiv derzhavnoyi rehional'noyi polityky [Evaluation of asymmetry socio-economic development of Ukraine and justification of the priorities of state regional policy]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 4, 101-111. [in Ukrainian].
12. Dubichyns'kyi, V.V. (ed.) (2006). *Suchasnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy [Dictionary of Modern Ukrainian language]*. Kharkiv: Shkola. [in Ukrainian].
13. Shul'ts, S.L. & Tybinka, I.Y. (2015) Chynnyky vnutrishn'orehional'noyi sotsial'no-ekonomichnoyi dyferentsiatsiyi v suchasnykh ekonomichnykh teoriyakh [Factors of intraregional socio-economic differentiation in modern economic theories]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny – Socio-economic problems of the modern period Ukraine*, 1, 25-29. [in Ukrainian].
14. Antonescu, D. (2012). Identifying regional disparities in Romania: a convergence process perspective in relation to European Union territorial structures, *Procedia Economics and Finance*, 3, 1148-1155.
15. Bordo, M.D. & Meissner, C.M. (2012). *Does Inequality Lead to a Financial Crisis?*, NBER Working Paper No. 17896.
16. Cingano, F. (2014). *Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 163, OECD Publishing.
17. Crouch, C. (2013). *From markets versus states to corporations versus civil society*. In W. Streeck & A. Schafer (Eds.), *Politics in the age of austerity* (pp. 219-238). Cambridge: Polity.
18. Glaeser, E. (2013, 13 October). A happy tale of two cities, *New York Daily News*
19. Hardoon, D., Fuentes-Nieva, R. & Ayele, S. (2016). *An Economy for the 1%: How Privilege and Power in the Economy Drive Extreme Inequality and How This Can Be Stopped*. Oxford: Oxfam International.
20. Nistor, P. (2012). FDI and regional disparities growth in Romania, *Procedia Economics and Finance*, 3, 740-745.
21. Ostry, J. D., Berg, A., & Tsangarides, C. (2014). *Redistribution, inequality and growth*. IMF Staff Discussion Note No. SDN/14/02. Washington, DC: International Monetary Fund.
22. Oxfam (2014). *Working for the few: Political capture and economic inequality*. Oxfam Briefing Paper No. 178. Oxford: Oxfam.
23. Pike, A., Rodríguez-Pose, A. & Tomaney, J. (2016). Shifting horizons in local and regional development, *Regional Studies*, 51, No.1, 46-57.
24. Sassen, S. (2001). *The global city: New York, London, Tokyo*. Princeton: Princeton University Press.
25. Sassen, S. (2006). *Cities in a World Economy*. London: Pine Forge.
26. Savage, M. (2015). *Social class in the 21st century*. London: Pelican.
27. Schwab, K. (2015). The Fourth Industrial Revolution What It Means and How to Respond, *Foreign affairs*. Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>.
28. Testa, C. (2012). Is Polarization Bad?, *European Economic Review*, 56, 1104-1118.
29. Wilkinson, R., & Pickett, J. (2010). *The spirit level: Why equality is better for everyone*. London: Penguin.